

פרוטוקול מס' 13
מישיבת וועדת חכספים
שחתקיימה ביום ג', ה' כסלו תשי"ב, 4.12.51
בשעה 9.00 לפנה"צ

נוכחים:

י. גורי - יו"ר
א.מ. גניחובסקי
י. רוקח
ח. אריאב
י. סרלין
י. בדר
מ. קלמר
א. הרצפלד
ש. דיין
מ. סנה
א. ציזלינג
ר. שרי

מוזמנים:

דוד הורוביץ - המנהל הכללי של האוצר
ד"ר מוזס - מבקר המדינה
מר קיסרון - משרד המשפטים
מר ספיבק - נציג משרד האוצר

סדר היום:

1. סקירת מר ד. הורוביץ, המנהל הכללי של האוצר, על מאזן התשלומים.
2. חוק להארכת הוקף של תקנות שעה-חירום לתיקון תקנות החגנה (כספים) תשי"ב - 1951.
3. חוק לעידוד השקעות הון (תיקון) תשי"ב - 1951.
4. הצבעה על צו בדבר שינויים בתעריף המכס (חבילות ומזון).
5. הצעות לסדר הישיבות.

אני פותח את הישיבה. נתחיל בסקירתו של מר ד. חורוביץ על מאזן התשלומים.

היו"ר י. גורי:

דוד חורוביץ:

אני רוצה לחקרים במלים מספר: אתן לכם את אותו מאזן התשלומים שאנו מפרסמים, אבל שם אין אנו מציינים את הפרטים. לכם אמסור את הדין-וחשבון המלא, עם פירוט של כל סעיף וסעיף. דבר זה מחייב שמירת הדברים בסוד, כי הסתננותם יכולה לגרום נזק רציני לאשראי של המדינה, וביחוד לצבא. לפיכך אנקשכם לשמור את הדברים בסודיות מוחלטת.

אתן לכם קודם-כל את מאזן התשלומים המלא לחודשים ינואר - אוקטובר 1951 בחשוואה לינואר-אוקטובר 1950. ביחס לאוקטובר של השנה, אני מסתמך רק על אומדנות, אבל אין חשש לטעות בקנה-מידה משפיע. אפשר אפוא לקבל מספרים אלה כמדויקים. אחר-כך, אנסח לערוך פרויקציה של מאזן התשלומים לשנת 1952. זהו מעשחדי נועז בכל ארץ, וביחוד בתנאים שלנו, וכל פרויקציה נתונה לשינויים על-ידי מציאות התיים. לאחר זאת, אנסח לנתח את המספרים.

מאזן התשלומים שלנו בתקופה של ינואר-אוקטובר 1951 היה 104,5 מיליון פונט, לעומת 93,8 מיליון באותה תקופה בשנת 1950. אם ננתח מספר כללי זה נראה מיד שמאזן התשלומים גדל פחות מאשר גדלה האוכלוסיה. האוכלוסיה גדלה ב-20% בערך, ומאזן התשלומים - ב-10% בערך. זהו כמובן הפרש עצום.

אני רוצה להסביר שהמספרים שנתתי הם למעשה במטבע-הוץ, אבל מתורגמים למטבע שלנו בקורס הרשמי. עשיתי זאת כדי שנוכל להגיע למכנה-משותף. יכולים לעשות זאת גם בדולרים, כלירות זהב, כלירות שטרלינג וכדומה.

מחוץ לגידול האוכלוסיה, יש צורך גם להתחשב בהשפעה הבצורה על מאזן התשלומים. היה צורך להביא צרכי-מזון בתקופה אצאלא זו במידה גדולה יותר מאשר בשנה שעברה.

גורם שלישי שחשפיע על מאזן התשלומים היא עליית המחירים בעולם השנה, כי חלק ניכר של התקופה ינואר-אוקטובר 1950 היה לפני מלחמת קוריאה.

אם להביא בחשבון את עליית מספר התושבים, את עליית המחירים ואת הבצורה - הרי מאזן התשלומים ירד אפילו, באופן יחסי.

לדבר זה ישנו פירוש חיובי ופירוש שלילי. השאלה היא איך מתחלק הדבר בין שני הגורמים. הגורם החיובי הוא הגברת הייצור הפנימי הגוררת אחריה הקטנת היבוא. יש לזכור שהיבוא מהווה 90% של מאזן התשלומים. הגורם השלילי היא ירידת התצרוכת על-ידי מחסור במצרכים ומשטר צנע המור יותר. כמה יש לזקוף על חשבון הורדת התצרוכת לכל נפש וכמה על חשבון הגברת הייצור? - אינני יודע. אפשר לדעת זאת על-ידי חישוב סטטיסטי ידוע.

להקופה של ינואר עד אוגוסט 1950 הובאו לארץ מצרכי-מזון בשיווי של 8,4 מיליון לירות. באותה תקופה בשנת 1951 הובאו מצרכי-מזון בשיווי של 10,8 מיליון. זהו גידול ניכר מאוד, אבל יש להתחשב בשלושת הגורמים שהיזכרתי לעיל.

יבוא סחורות ב-10 החודשים הראשונים של 1950 היה 82,8 מיליון, ובאותה תקופה ב-1951 - 91 מיליון. זוהי עליה של 10% בערך.

נמיעות לחוץ-לארץ, שליחויות וכו' - בתקופה זו ב-1950 הוצאנו 0,8 מיליון, וחשנה - 0,7 מיליון.

תמיכות, דמי-השתלמות ודמי-ריפוי - 0,4 מיליון בשנה שעברה, ו-0,5 מיליון חשנה. אתם רואים איפוא שסעיף זה אינו כל-כך נורא כפי שחושבים אותו. הסכום העיקרי הגדול מהוה חיבוא, וכל הדברים האחרים הם קטנים מאוד. כל הקימוצים בשטחים האלה יש להם אמנם ערך פסיכולוגי עצום, אבל ערכם הממשי הוא קטן.

לרביית, דיודנדות ותשלומים פסוג זה הוצאנו בשנה שעברה 0,4 מיליון, וחשנה - 0,3 מיליון. (זה כולל גם את הרביית של המילווה).

למשרדי-הממשלה, הוצאנו בשנה שעברה 3,6 מיליון, וחשנה - 2,4 מיליון.

לנציגויות ישראל בחוץ-לארץ - 0,5 בשנה שעברה, ו-0,3 חשנה. (זה קרוב מכיון שכבר 3 חודשים שלא שילמנו למשרד החוץ).

לשירותים שונים כדואר, פטנטים, פירסומים וכו' - 0,3 מיליון בשנה שעברה, 0,3 מיליון חשנה.

לסילוק חובות ושונות - 5 מיליון בשנה שעברה ו-9 מיליון חשנה. זהו החפרש בין מצ שהיינו חייבים בראשון לינואר ובין הראשון בנובמבר. פירוש הדבר שהקטנו חשנה את נפת החובות

בצורה יותר גדולה מאשר בשנה שעברה. אני חושב שזוהי התופעה החיובית ביותר במאזן התשלומים שלנו. ב-1 בינואר היינו חייבים 27 מיליון לירות ובאוקטובר היינו חייבים רק 18 מיליון. גם באוצר עצמו קיים ויכוח אם צמצום נפת האשראי הוא רצוי או לא. צמצא

נעבור לסעיפי החכנסה: יצוא סחורות היה ב-10 החודשים ב-1950 10,5 מיליון, וחשנה - 14,5 מיליון. עליה זו היא גם עקב הגידול בנפת וגם עקב הגידול בפחירים.

מהמיכות קבלנו חשנה שעברה 1,1 מיליון, וחשנה - 0,9 מיליון. סעיף זה מקיף כספים שנשלחים לסטודנטים, צ'קים לקרובים וכו'. סכום זה ירד חשנה בגלל העברות נעלמות מאתנו לרגלי ירידת ערך הלירה שלנו.

מקרנות לאומיות, מילווה עצמאות, מוסדות-ציבור שונים - קבלנו בשנה שעברה 17,4 מיליון, וחשנה - 21,6 מיליון. התפלאו ודאי מדוע הגידול הוא כל-כך זעום למרות מילווה-העצמאות. זה מסתבר על-ידי שני גורמים: יש, ראש-ה-כל, לזכות שדין-וחשבון זה כולל רק את התקופה עד אוקטובר, ומילווה-העצמאות היה חלש מאוד

בקיצר! הסיבה השניה נעוצה בירידה הגדולה בסעיפים אחרים ששם היתה העברה כספים בצורת הבאת סחורות. בספטמבר חוללנו מהפכה ידועה בענין זה ועכשיו אנו מקבלים את חכספים האלה במקום שבזבזו להעברה בלתי-רצויה של סחורות חיוניות אמנם, אבל ללא שתקבע להן שיטה של עדיפויות, קיימת גם סיבה שלישית לכך, שכניה בעיקר: יש פיגור ידוע בהעברת החשבונות ממילווה-העצמאות, ולעתים משלמים שם ישר חובות של המדינה.

הכנסות מנציגויות זרות בישראל: 0,9
מיליון בשנה שעברה, ו-0,5 מיליון השנה.

העברות כספים וקניות מן הצבור: 3,5
מיליון בשנה שעברה, ו-3,4 מיליון השנה.

שיחרורים מיתרות השטרלינג: 13,1 מיליון
בשנה שעברה, ו-11,4 השנה. אני מפנה את תשומת-לבכם שיתרות אלה
כבר נגמרו. הננו המדינה היחידה בעולם שהצליחה לחסל את כל יתרות
השטרלינג.

מכירת ניירות ערך אמריקאיים שהמורתם נהנו
טבי-דולר - בשנה שעברה 0, השנה - 0,7.

שירותים שונים (חברות הובלה, ביטוח ושונוות)
- 0,9 מיליון בשנה שעברה, ו-0,5 מיליון השנה. יש לזכור כי הרווח
שלנו בסעיף זה הוא למעשה יותר גדול כי אנו מביאים סחורות שלנו
באניות ישראליות וחוסכים על-ידי כך מטבע זר.

יבוא במסגרת היבוא האמריקאי: 13,2 מיליון
בשנה שעברה, ו-11 מיליון השנה. (יש לנו עוד כ-10 מיליון לירות
במסגרת זו, שנצל אותן ב-1952).

היבוא ללא הקטבת מטבע-זר היה בשנה שעברה
15,9 מיליון, והשנה - 20 מיליון. סעיף זה כולל העברת מפעלים,
מתנות, חבילות-מזון (שמספרן מגיע ל-1 וחצי מיליון לשנה) וחפצי-
עולים שחובאו השנה בסכום די גדול בגלל העליה הגדולה, העירקית
למשל.

יבוא לפי התחייבויות היה בשנה שעברה -
17,3 מיליון, והשנה - 18 מיליון. בחזדמנות זאת אני רוצה לציין
שעד כח מילאנו את כל התחייבויותינו, והיה רק מקרה אחד שהואשמו
על-ידי הבנקים האנגליים באיחור של 24 שעות, ונוצר סביב זה אז
ענין שלם.

זה היה מאזן התשלומים הכללי שלנו, ואעבור
עכשיו לניתוח הסעיפים.

נקודה-התורפה במאזן זה אא היא, שאם נשכח
לרגע את סעיפי השירותים, כלומר דיודנדות, רבית, הובלה, ביטוח
וכו' - וניקה רק את הסחורות המהוות 90% של מאזן התשלומים - ניוכח
שאנו מוציאים על יבוא סחורות 91 מיליון, ומרויחים מיצוא סחורות
14,5 מיליון. פירוש הדבר שהגרעון שלנו היה השנה, בסעיף זה, 77
מיליון. הבעיה של המשק היא, איפוא, איך להתפרנס מעמל כפינו ולא
מקובינציות כספיות.

שר האוצר, בנאומו בכנסת על חוק הפיקוח על
מטבע זר, אמר שמאז הקמת המדינה הכנסנו לארץ סחורות בסך של 286 מיליון
פונט ומכרנו ב-38 מיליון פונט. אומר כאן דבר שלא הייתי אומר אותו
בפומבי, שהארץ התקיימה לא על עמל-כפיה, אלא על הצלחת האוצר לגייס
700 מיליון דולר. ברור שהוא נסתייע במשהו, אבל אם לקחת את הענין של
אגיוס אמצעים לעומת מה שנעשה בשטח הממשי, הרי זו הצלחתו של האוצר
בגיוס סכום זה. המילווה-האמריקאי לא נפל מן השמים, ההענקת, והמילווה-
האמריקאי השני, אף הם לא נפלו מן השמים, התשלומים מחברות הנפט,
שיחרורי השטרלינגים וגיוס מילווה-העצמאות - לא נפלו מן השמים.
במשך תקופה זו חכפלנו את היישוב בארץ, ואי-אפשר היה לחכנים אף
אדם לארץ בלי ללח לו גג מעל לראשו ובלי לאפשר לו רמת-חיים מינימלית.

היינו מוכרחים לתת לעולח החדש אמצעי-ייצור. גם לו היינו רוצים שהחקלאים שלנו יעבדו במחרשה פרימיטיבית, היינו צריכים לחבית פרדות מאמריקה. נול יד כהעשיה לא יוכל לספק את רמת-החיים של האדם שלנו, ויש צורך לתת לו נול מכני. כדי לעשות את העולח פרודוקטיבי יש צורך לחשקיע בו מטבע-זר. 700 מיליון הדולר השלה שגייסנו לא חספיקו למטרות הנ"ל. אך זהו הישג לא ישוער לגייס במשך 3 שנים 700 מיליון דולר ללא תמורה ממשית בסחורות ושירותים. קטרגדיה היסודית של מאזן התשלומים שלנו היא, שחטלנו על-עצמנו משימה שלא היתה בשום-פנים פרופורציונלית לאפשרויותינו.

ישנו פיגור טכני: הקמת בית-חרושה מתבטא במאזן התשלומים רק לאחר מספר שנים, ועד אז זה מופיע בפסיב. בפרדסנות, למשל, היכולה להבטיח השפעה חיובית על מאזן התשלומים שלנו - לוקח התחליך 7 שנים. פיגור טכני זה מבוסס גם על העובדה שהרחבת המשק שלנו במידה רצינית התחילה רק באמצע 1949.

מזמן הקמת המדינה נעשו השקעות במשק בסכום של 300 מיליון לירות, חציו במטבע מקומי. השקעה היא כל הזמא המתבטאת ביצירת נכסים כבתי-חרושה, חקלאות, תחבורה וכו', אבל לא כהח-חולים ובתי-ספר.

לרגלי העליה היינו מוכרחים להקדיש חלק גדול מהסכום לבנין, דבר שאינו משפיע באופן חיובי על מאזן ה-תשלומים, אם-כי הוא כמובן דבר חיובי. הבנין היווה כמהצית כל השקעות.

היקף החשקעה של 300 מיליון לירות אינו מספיק כדי להפוך את הישוב כולו לנושא את עצמו, מבחינת מאזן-התשלומים נחוץ לנו פי שנים מסכום זה. אני מתכוון רק להשקעות ממשלתיות, אלא לכל השקעה שעושה יהודי בארץ.

מכיון שהשקעות מפגרות, אנו אוכלים חלק מן הקפיטל כדי להתקיים. התעמולה שאין לנו מחוסרי-עבודה היא לרעה, חסרת תועלת. יש לי רק קנה-מידה אחד לקליטה: איך זה משפיע על מאזן התשלומים.

א. ציזלינג:
האם אין אתה מכניס את הרכוש הנטוש לחשבון החשקעות?

דוה הורוביץ:
מחוץ לבתים באיזורים העירוניים, אני מעריך את הדבר במידה קטנה מאוד. כדי לאבד את הקרקע הנטושה יש צורך באמצעי ייצור מודרניים.

הפיגור הטכני הוא בלתי-נמנע, אבל הפיגור הכלכלי הוא נמנע. האחוז הגדול של בניה הוא בלתי-נמנע, ולדוגמה - הממוצע בתל-אביב הוא 3 וחצי נפשות לחדר.

אם הגידול הכלכלי-משוער של האוכלוסיה נעשית פרובלימה זו חמורה יותר, כי הדאגה לפרנס ישוב גדל כזה מאיטה את היקף החתפתות, מכיון שיש צורך לתת בינתיים אוכל לאנשים אלה, ועל-ידי כך אוכלים חלק מן הקפיטל. דבר זה גורם לחקטנת החשקעות בנכסי-השקעה. בו בזמן שמינואר עד אוגוסט 1950 היוו נכסי השקעה 36% מכל היבוא, היו הם השנה 27,9%.

קיימת אם-כן משואה מתימטית פשוטה ששום
סיסמה לא תשנה אותה: אם מכניסים לארץ יותר יהודים, ואי-אפשר להגדיל
באותה מידה את החכנסות - עושים פחות אינסגרציה ואוכלים קפיטל.
אם נתפשט מוחתנו כיהודים, ונהיה כלכלנים בלבד, הרי זוהי הנקו-
דח המרכזית שלנו. זו דעתי הבודדת ביחס למסקנות שאפשר לחסיק
מזאת.

קראתי באחד העיתונים שכאילו אין קשר
בין היקף העליה ובעיה מאזן התשלומים, וראייה - אף כי העליה ירדה
בחודשים האחרונים, נעשה המצב חמור יותר. דבר זה אפשר להגדיר
כחשעיה מכוונת או שיא של בורות כלכלית. ירידה זו בעליה אינה
מחבטאת במאזן התשלומים בפשך תודש אחד, וזוהו ענין של שנים.
ישנם חילוקי דעות ותהכן ביקורת, אבל יש צורך במינימום של אמון
באינסליגנציה של הקורא.

קיימת חנעיה מאין לקחה את המצרכים -
הכרחיים לנו ביותר. מאזן התשלומים אמנם התאזן, אבל קיימת ח-
שאלה של הרכב האמצעים: תמורת חלק גדול מיצוא הסחורות שלנו אין
אנו יכולים לקבל אלא את אשר נותנים לנו. דבר זה קשור בהסכמים
מסחריים ובסחר-חליפין. תמורת יתרות השטרלינגים המשוחררים אנו
יכולים לקבל רק את הדברים הניתנים מחגוש, ולכן אין אנו יכולים
לקנות תמורתם מזון. בייבוא לקרא תמורה אנו מקבלים את מה שנותנים
לנו. מהמלווה האמריקאי אנו מקבלים רק ציוד ולא אמצעי תצרוכה.
מלווה העצמאות, הענקה והמלווה האמריקאי השני - קשורים אף הם
בהשקעות.

אבל בינתיים אנו צריכים להתקיים. אנו
צריכים 90 מיליון דולר לשנה לכמות המזון המינימלית. בשנה
חבאה נצטרך 50-60 מיליון דולר לתצרוכה הדלק הגדלה ללא חרף.
אני רוצה להזהיר אותכם שבנקודה זו אין כמעט אפשרות לקיצוצים.
דלק זה צריך על-ידי התעשייה, החשקאה, קצת למאור, לתחבורה כבדה,
ומעט מאוד לתחבורה נוסעים הצורכת אתוים פעוטים מאום. על-ידי
קיצוצים דר^{קנ}יים ביותר שיעכירו את כל האוירה בארץ, אפשר
לקמץ אחוז אחד של התצרוכה הדלק.

לזבלים, רפואות וכו', שבלעדם אי-אפשר,
יש צורך בעוד 10 מיליון דולר. לחומרי גלם מינימליים לייצור
סחורות תצרוכה - 50 מיליון דולר. סחורות התצרוכה אמצאאא
יסתכמו איפוא ב-200 מיליון דולר.

בירוש הדבר, שמתוך מאזן תשלומים של
400 מיליון דולר שנצטרך ב-1952, מחציתו ישמש לתצרוכה חכרחית.
חמחצית הנותרת תשמש לציווד, חומרי-בנין וחוצאות להובלה, נצי
גויות-חוף וכדומה.

ישנם גם שני צדדים חיוביים שהיו קיימים
גם ב-1951 ויגדלו ב-1952: א) הגדלה חייצור, הפירות הראשונים
של החשקעות, ב) גידול היצוא ב-50% פשרך.

אני רואה קשר בין שני דברים שלכאורה
הם נפרדים זה מזה: לדעתי, משפיעה האינפלציה באופן קטלני על
מאזן התשלומים. כשיש עודף של כספים ליקוידיים בארץ, הרי ב-
תנאים הנוכחיים של ירידה ערך המטבע - שואף מטבע זה להיפך
למטבע זר. אדם שיש לו עודף כספים מנסה לחפוך אותם למטבע זר
ומכריח את כספו בכל הצורות האפשריות וחופכו בכל מחיר למטבע
חוף. דבר זה מקטין את ערך המטבע שלנו. זוהי בריחה של החון
הקורה בכל ארץ שקיימת בה אינפלציה.

ישנן דרכים לאין-ספור כדי להכריח את החון, ובאמצעים אדמיניסטרטיביים בלבד אי-אפשר כמעט למנוע זאת.

התוצאה השנייה של האינפלציה הוא חבזון במצרכים, דבר הגורר אחריו חשפעה שלילית על מאזן התשלומים. תוצאה שלישית של האינפלציה היא, שאימפורט החון מהעכב, כי אין כדאיות להחליף מטבע זר בקורס רשמי. תוצאה רביעית - הוצאות הייצור הגבוהות פוגעות ביצוא שלנו. ליצור אין ענין ביצוא, כי גם כשאנו נותנים לו פרמיה - יותר כדאי לו למכור בשוק המקומי. תוצאה חמישית - באינפלציה גודל הייצור של מצרכים בלתי-חיוניים. במקום ליצור ברזים מנחושת, עושים מאפרות שאין פיקוח על מחירן. פיקוח על דברים כאלה הוא בלתי-אפשרי וחיז מצריך מנגנון עצום.

אני רוצה לעמוד עכשיו על מדיניות האשראי. היבוא שלנו נעשה עכשיו כמעט כולו על-ידי אשראי. אגלה לכם סוד שבאביב 1950, לא היתה חייבת מדינת-ישראל אף פרוטח אחת במטבע-זר, מחוץ למלווה של 15 שנה. זאת ועוד: באוקטובר 1949 היתה לנו אפילו רזרבה של 21 מיליון דולר במזומנים, מחוץ לשטרלינגים. כל הקניות שלנו נעשו אז במזומנים. הייתי בעד מדיניות זו מכיון שאפשר לקחת אשראי כשיודעים שהמצב בשנים הבאות ילך וישתפר. ידעתי, שאם נמשיך להיות כפי שהיינו ב-1949 - ילך המצב וירע. מסיבה זו חשבתי, ואני חושב, את האשראי לזמן קצר כמסוכן מאוד. סיבה שניה להתנגדותי לאשראי קצר היתה, שאז אנו מעמיסים עלינו גם רבית, קומיסיונים וכבילה למקורות אספקה מסויימים, ואז משלמים גם כמתיר. אבל לחץ הצרכים הלך וגבר ובסופו של דבר נשתנתה מדי-ניות זו. לאשראי לזמן קצר אני מהכוון לאשראי לזמן פחות משנתיים, וגם אז הלוי לשם מה.

נעבור כעת לפרויקציה של 1952: אני מעריך את מאזן התשלומים של השנה הבאה ב-380 מיליון דולר, היינו 175 מיליון לירות. לפי הערכה זו הירח אני חושב שנקבל ליצוא סחורות בשנה הבאה 25 מיליון לירה (לעומת 20 מיליון השנה). מתשלום בלי יבוא - 20 מיליון, ממילווה-העצמאות - 25 מיליון, מהמגביה-המאוחדת - 20 מיליון, מההענקה - 20 מיליון, מהבנק-ליצוא-ויבוא - 10 מיליון, מתיירות ושונות - 5 מיליון. זה מסתכם ב-125 מיליון פונט. פירוש הדבר, שחסרים לנו עוד 50 מיליון פונט כדי שנוכל למצב הרצוי של הרחבת היקף ההשקעות והתקרבות גדולה יותר לפרו-דקטיביזציה. אבל בלי-ברירה נוכל להסתדר גם בסכום של 125 מיליון פונט כדי להיות במצב הדברים של השנה. אני מניח שבמאמץ להגדלת הייצור, נוכל להחזיקים ב-1952.

אם נישאר בגבולות 125 מיליון נצטרך להיות מאוד סלקטיביים, ולעתים אכזריים מאוד, בבחירת ענפי הפיתוח.

את הסכום של 50 מיליון פונט חדרושים לנו כדי שנוכל להתקדם, אני חושב שאפשר לחשיב רק משני מקורות: הענקה נוספת ביולי 1952, ויש סיכוי מהקבל-על-הדעת לכך, ומקור שני - שאני מספל בו כבר שנה - השילומים. מחוץ לזה יש לעשות את הכל כדי להגביר את הייצור, להעניק סלקטיביות בהשקעות ולחסל את חבזון של צריכת דברים בלתי-חיוניים. מי שבא מפריז ולונדון יכול לחייוכה שכתל-אביב וירושלים מחלכשים יותר טוב מאשר שם. אני רוצה לסיים בחצרה, שביחס לפרויקציה בעתיד - יש להתיחס בחסתייגות מסויימת.

היו"ר י. גורי:
אנו מודים למר הורוביץ על ההרצאה המקיפה והמעניינת. נרשה עכשיו שאלות למר הורוביץ.

א.מ.גניחובסקי:
האם אין מר הורוביץ חושב שאין ניהנתא לצבור הסברה מספיקה על פעולות האוצר בענין

מטבע-זר?

יש לי רושם שהמולקה למטבע-זר עובדת
במספר אנשים מצומצם. דבר זה הוא לרעת העניין.

אני רוצה לשאול אם לא כדאי לקבוע שכל
3 חודשים תדון וועדה-חכספיים ותקבל דין-וחשבון על בעיה המטבע-
חזר.

מר הורוביץ אמר, שכל ההתחייבויות שולמו
בזמן, אך מה המצב ביחס לאנשים שהזמינו, למשל, מכוונות בחוץ-לארץ,
ולאחר שהתחילו שם לחכין אותן אמר האוצר שאין לו מטבע-חוץ?

אני רוצה לשאול את מר הורוביץ אם היה
משיג את הסכומים שגייס האוצר אילמלא אותה עליה של 200 אלף ה-
גנבים וכדומה.

י. פרדר:
אני מציע שנצטמצם עכשיו בשאלות בלבד
ונקבע זמן לויכוח רציני בשאלה החשובה
הזאת. יתכן שנצטרך לעשות ויכוח זה לאחר הדיון על התקפיב.

היו"ר י. גורי:
מכיוון שמר הורוביץ צריך ללכת, נצטרך
להמשיך את השאלות ולסמוע תשובות ב-
ישיבה אחרת.

ח. אריאב:
יש לי שאילתה למר הורוביץ: התקבל חוק-
הארנונה וגובים על חשבון זה כסף מן
האוכלוסייה, אך אין משלמים עוד פיצויים לניזוקי מלחמה-העצמאות.
התביעות הוגשו כבר לפני 3 שנים, וחחוק אף הוא כבר קיים שנה.
מדוע משתחה העניין?

דוד הורוביץ:
אם-כי אינני מטפל במישרין בעניין זה,
אני מוכן לברר את העניין. אני שומע
עכשיו ממר ספיבק שהחקנות הדרושות כבר מוכנות ובקרוב יצא הדבר
לפועל.

היו"ר י. גורי:
לפני שנעבור לסעיפים הבאים בסדר-היום,
אני רוצה שנחליט ביחס לדין-וחשבון של
מבקר-המדינה של 1949/50. ביקשתי מנשיאות הכנסת להכניס לסדר-
היום דין-וחשבון זה. יש לנו אפשרות, כפי שעשינו במספר חוקים,
להחליט לא לקיים בוועדה דיון על דין-וחשבון זה ולסמוך את ידינו
על החלטות הוועדה הקודמת בעניין זה. קיימת גם אפשרות שניה - לקיים
דיון חדש.

ר. רוקח:
אני מציע שהיושב-ראש ישלח לסייעות את
החלטות וההסתייגויות הוועדה הקודמת,
ובשנצע הבא תתן כל סיעה את תשובתה.

א. ציזלינג:
זוהי גם דעתי.

י. בדר:
אני מציע בהזדמנות זו להעביר את התקון
לחוק מבקר-המדינה לכנסת, מכיוון שכבר
דנו פעם בוועדה על תיקון זה. בזמן הקריאה השנייה תהיה לכל חבר
אפשרות להציע ולהסתייג.

אסכאין התנגדות, אפשר לראות דבר זה
כמוגמר.

היו"ר י. גורי:

רציתי לשאול מה ביחס לדין-וחשבון על
משרד-הבטחון. אצא מאצא אצא אצא
אצא אצא אצא אצא אצא אצא אצא אצא

י. פרדר:

אני מתכח לתשובת שר האוצר על דין-
וחשבון זה, ואז אביאו לפני וועדה-

היו"ר י. גורי:

המשנה.

נעבור עכשיו לדון בתוק להארכת תוקף

תקנות שעה-חירום לתיקון תקנות החגנה (כספים) תשי"ב-1951:

(1) תקפן של תקנות שעה-חירום לתיקון תקנות החגנה
(כספים) תשי"א-1951 מוארך בזו עד יום ז'
בתמוז תשי"ב (30 ביוני 1952).

(2) תקפן של חוק זה הוא מיום ב'. בטבת תשי"ב
(30 בדצמבר 1951).

עד כמה שידוע לי, לא עורר חוק זה
ויכוח בקריאה ראשונה.

היו"ר י. גורי:

אני מבקש להכניס תיקון בחצעה: במקום
30 ביוני לכתוב 31 במרץ, כלומר להאריך
את תוקף התקנות ל-4 חודשים ולא ל-7.

א. ציזלינג:

נראה לי שענין זה חשוב מאוד בקשר
לפיקוח על הברחת המטבע-הזר וכו'. מסיבה זו אני טוען שאין טעם
לדחות את הדיון בחוק קבוע לזמן רב מדי.

אני רוצה להפנות את תשומת-לב היושב-
ראש, שאת החצעה הזאת עלינו להביא
לכנסת רק יחד עם החצעה להארכת תקנות שעה-חירום משנת 1939, הנמצאת
בדפון בוועדה הכלכלה.

י. בדר:

אני חושב שאין חשיבות אם נאריך את
תוקף התקנות ל-3 או ל-6 חודשים, מכיון שחבר נהון בידינו להביא
לכנסת את לקריאה שניה את חוק הפיקוח על מטבע-זר, ובמידה שנעשה
זאת לפני ה-30 ביוני, יפקע מיד תוקף תקנות שעה-חירום אלה.

אני מציע לא להאריך את תוקפם של דיני-

ההוכחות הקשורות לתקנות הנידונות.

נראה לי שמר בדר טועה, מכיון שחברי
שהוא מציע לתקן נמצאים בתקנות החגנה

ראובן שרי:

(כספים 1941) שדנה עליה וועדה הכלכלה.

אני נוכח שטעיתי.

י. בדר:

ר. שרי:
אני חושב שמר ציזלינג הציע את תיקונו
מתוך אי-ידיעה שהחוק הנידון עבר כבר
את קריאה הראשונה ועל-כן אין צורך לחקן את ההצעה המקורית,
מתוך הנחה, שכאשר נתגבר על החומר נביא לפני הכנסת את החוק,
שישים ממלא קץ לתקנות החירום.

א. ציזלינג:
אם החוק פבר עבר קריאה ראשונה, על-
אחת-כמה וכמה שיכולים לסיים אותו תוך

4 חודשים.

מר קיטרון:
צדק מר בדר באומרו שחוק זה צמוד לחוק
הנידון עכשיו בוועדה הכלכלה.

תקנות-ההגנה המנדטוריות לכספים תוקנו
פעם אחת על-ידי מועצת-המדינה הזמנית שסכניסה שינויים ביחס ל-
דיני הוכחות. פעם שניה הן תוקנו על-ידי תקנות שעת-חירום בנוגע
לזחב. בפני הוועדה הזו עומדות כעת לדיון רק תקנות אלו, ולכן אי-
אפשר לסכניס כאן שינויים בדברים אחרים.

מכיון שהקנות אלו צמודות לתקנות הנידונות
בפני וועדת הכלכלה, אין אפשרות להארכות שונות של תוקפן. אני
מציע, לכן, שהועדה תחליט עקרונית על הארכת תוקף התקנות, ובהתאם
להחלטת וועדת אלאאא הכלכלה על מועד ההארכה, יוארכו גם תקנות
אלו.

א. צפזלינג:
אני עומד על הצעתי. אם מישהו יציע
להאריך עד ה-15 באפריל, אסכים להצעה

זו.

ה צ ב ע ה: החלטת להציע הארכת התקנות עד 30 ביוני.

מר קיטרון:
אני מציע לעכב את העברת הצעת חוק זו
למליאה עד שועדת הכלכלה תכין את החוק

שלח.

חיו"ר י. גשרי:
נעבור עכשיו לדון בחוק לעידוד השקעות-
הון (תיקון) חשי"ב-1951.

חוק לעידוד השקעות חוץ (תיקון) תשי"ב-1951.

חוק לעידוד השקעות חוץ תשי"א-1950 (1), יתוקן כך:

(א) בסעיף 27 א) במקום פסקה (2) תבוא פסקה זו:
" (2) שש חברים שיתמנו אחד אחד על-ידי שר
האוצר, שר החוץ, שר החקלאות, שר המסחר והתעשיה,
שר העבודה ושר התחבורה; מינויו של כל אחד
מששת חברי המרכז האמורים יהיה בצו תתום על-
ידי השר שמינהו!"

(ב) בסעיף 30, בפסקה (1), במקום המלים "ששת החברים"
יבואו המלים "שבעת החברים".

מ.סנה:

לדעתי, אין תיקון זה שכני, אלא יסודי
ומסוכן מאוד. בחוק עצמו, לעידוד השקעות
חוץ, ישנן תקנות המסתייגות מהשקעות חוץ אלו תחיינה לשובת המדינה.
שר החוץ, בתפקיד זה, יחיה נציג המשקיעים ולא יעמוד על האינטרסים
הכלכליים של המדינה.

שמענו שהמשלחת האמריקאית, שבאה בענין
ההעסקה, רוצה לחשפיע על כיוון השקעות החוץ בארץ. מכיון שאי-
אפשר להכניס אזרחים זרים למרכז, ישמשו נציגי משרד החוץ במרכז
צינור להעברת השפעות אלו.

מסיבות אלו איני חושב ששר החוץ צריך
להיות מיוצג במרכז, ואני מציע לדחות את הצעת התיקון.

א. ציזלינג:

נוסף להסתייגות של מ.סנה, אני מבקש
לרשום לי הסתייגות בקשר לחרכב המועצה
בהתאם להצעות שהעלנו בזמנו בנוגע לשיתוף נציגי החסדרות, בעלי-
תעשיה ואחרים למועצה.

י. פרדר:

נציגי משרד החוץ צריכים לשבת במועצה
כדי שיוכלו לספק אינפורמציה בעולם על
בעיות השקעת חוץ בישראל. נוסף לזאת, מרכז גם משרד החוץ פעולות
כלכליות (חוזים מסחריים למשל).

ד. שרי:

פר ציזלינג צריך לדעת את הפרוצדורה:
את הצעתו הוא צריך להביא לקריאה ראשונה
לכנסת, כי חרכב המועצה שייך לחוק עצמו ולא לתיקון שלפנינו.

י. בדר:

אני מציע להגביל את החוק הזה ל-3 חודשים.
אני מוותר על נימוקים.

חיו"ר י. גורי:

אני צריך עוד לברר את שאלת הפרוצדורה
בקשר להצעת מר ציזלינג. נצביע עתה על

הצעת מר סנה.

ה צ ב ע ה

הצעת מר מ.סנה נפלה.

א.מ.גניחובסקי: אני מציע להזמין לאחת הישיבות הקרובות את מנהל מרכז החשקעות, כי העניינים, בשטח זה, אינם כל-כך בסדר.

היו"ר י.גורי: נרשום זאת לפנינו.

מר פרדר ביקש בישיבה סקודמת לעכב את החצבעה על אישור צו תעריף מכס ובלו. ערכנו את החצבעה נסיונית וחוברר שיש רוב לחצעה.

י.פרדר: אני מציע לשמור לי הסתייגויות נגד שתי החצעות (שבק, סיגריות ומשקאות וחכילות).

י.בדר: אני מפנה את תשומת-לב היושב-ראש שצווים אינם באים לקריאה שניה ואין עליהם הסתייגויות. כשיוכא הצו לאישור הכנסת, יוכלו המתנגדים לחכיא הצעה משלהם.

היו"ר י.גורי: מכיון שהיתה רק הצבעה נסיונית, נצביע עכשיו על הצו.

הצבעה: בעד אישור הצו - 8
נגד אישור הצו - 2

החצבעה אישרה את אשר הוחלט בחצבעה הנסיונית.

א.מ.גניחובסקי: אני מבקש רשות להערה בענין היין.

מ.סנה: שמורה לי הסתייגות לענין הסיגריות.

היו"ר י.גורי: אני מביא בפני וועדת חכמים את ענין הרשימה הנקראת "כל הקרקע שהוקצה למכירה או לחכירה". מר צידון אמר לי, שאין אפשרות במשרד די חכנסת להדפיס רשימה זו. כשם שהפרוטוקולים של הוועדה אינם מחולקים לתיקי החברים, תועמד גם רשימה זו לעיון מתוך האקסמפלר היחיד.

י.בדר: בחוק נכסי המדינה קיבלנו סעיף, שכל מקרה של מכירת נכס-מדינה צריך ל- התפרסם ב"רשומות", לשם כריאות המוסר הצבורי. איני מבין, לכן, מדוע נשמרת רשימה זו בסודיות. אם יוחלט שזהו ענין סודי - אביא את הענין לכנסת.

א.ציזלינא: אנו צריכים להבדיל בין חומר סודי ובין חומר שאינו לפירסום. אין צורך

להביא דבר זה לידי גיחוך.

אנו חננו חברי וועדת חכספים, ואנו
נחליט - ולא מר רוזסי - אם לחלק את

א.מ.גניחובסקי:

חתומר לכל חברי הוועדה.

נמצא בידי מכתב ממר פנקס, האומר כי
דבר הרשימה הוא סודי. אני רואה שחלך-
חרוה הוא, שימצאו אקסמפלרים במספר גדול יותר.

חיו"ר י.גורי:

ישנו סעיף אחד המפגלגל מישיבה לישיבה:
ענין "עמידר". המדינה השקיעה מיליונים
בענין זה, ומחובתנו לדעת על הנפשה שם. אני מציע לסכנים שאלה זו
לסדר-היום של הוועדה.

י.רוקח:

מישיבה הבאה תתקיים מחר ב-8.30. נדון
בה על חוק ערבויות משכנתאות, ונמשיך
בשאלות למר חורוביץ. הישיבה סגורה.

חיו"ר י.גורי:

הישיבה ננעלה ב-13.10.